

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry
PL 3000
90014 Oulun yliopisto

2.4.2019

Oulun kaupungin yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut, kaavoitus
yleiskaavoitus@ouka.fi

Asia:

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellisen yhdistyksen (PPLY) palaute suistokaupunkivision raporttiluonnoksesta

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys (PPLY) ymmärtää suistoalueen merkityksen Oulun kaupungille ja tarpeen kehittää sitä myös rakentamalla. Samaan aikaan PPLY toivoo, että kaiken suunnittelun lähtökohdana ymmärrettäisiin alueen ainutlaatuisuus. Oululaisen lienee usein helpompaa ymmärtää vaikkapa mangrovemetsän merkitys ekosysteeminä ja lukuisten ekosysteemipalveluiden tuottajana, kuin sen suistoluonnon arvo, mikä on suoraan silmiemme alla. Oulussa maankohoamisen luomat luontotyypit nähdään usein arvottomina risukoina, vaikka ne juuri ovat meidän korvaamattominta luontoa.

Oulujoen suisto on voimakkaan maankohoamisen vuoksi miltei ainutlaatuinen maailmassa. Maapallolla on kaksi jääkauden jälkeistä maankohoamisen (post glacial rebound) keskusta: keskisessä Pohjois-Kanadassa ja Perämerellä. Kanadassa maankohoamiskeskuksen alueet ovat kylmemmän ilmaston vuoksi hyvin harvaan asuttuja. Perämerellä maankokoamisrannikkoon sekoittuu enemmän kulttuurihistoriaa. Kiistämätön osoitus Oulujoen suiston luontoarvoista ovat siellä esiintyvät lukuiset uhanalaiset lajit.

Hyvät ideat

Sonnisaaren ja Virransaaren ottamisen virkistyskäyttöön voi ymmärtää. Kuitenkin sinnekin olisi jätettävä alkuperäistä kasvisuutta ja puustoa. Saarissa on havaittu muun muassa pikkutikka ja valkoselkätikka, jotka voivat edelleen hyödyntää rantaviivan lahoppuita, vaikka saaria muutoin raivattaisiinkin. Varsaari sen sijaan tulee jättää erillisempänä ja lahoppuustoisena kokonaan rauhaan.

Melonta- ja kalastusharrastajien toiminnallisen keskuksen kehittäminen Tukkisaareen on kannatettava ajatus. Melonta ja kalastus ovat pääasiallisesti alueen luontoarvoja tukevia virkistysmuotoja ja Tukkisaari on niiden tukikohdaksi monella tavoin hyvä paikka.

Lamassaaren pienimuotoisen, tulvariskin huomioon ottavan käytön lisääminen on niin ikään kannatettavaa. Lamassaaren itäreunalla oleva rehevä runsaslahopuinen rantalehto on kuitenkin säästettävä. Siellä on havaittu muun muassa Oulun korkeudella harvinaisen nokkavarpusen poikue sekä runsaasti lahoppuulla ruokailevien tikkojen syönnösjälkiä.

Mustasalmen säilyttäminen melontakelpoisena ja sen suulle suunniteltu pienimuotoinen uusi taukopaikka vaikuttavat hyviltä ideoilta. Mustasalmen osalta kannattaisi mahdollisten ruoppausten sijaan selvittää keinoja lisästä salmen virtaamaa, jolloin salmi säilyisi virtauksen avulla kulkukelpoisena. Virtaamattomien ja tai heikosti virtaavien uomien ruoppaaminen on maankokoamisrannikolla useimmiten tuhoon tuomittu yritys. Uomat täyttyvät hyvin pian

ruoppauksen jälkeen, mikäli vesi ei virtaa riittävästi. Mustasalmen rantakasvillisuus ja -metsät on jätettävä rauhaan. Ne ovat linnuston osalta Hietasaaren arvokkaimpia osia.

Huonot ideat

Kiramosaari on vaikean saavutettavuutensa ja runsaan lahoppuustonsa vuoksi Oulun arvokkaimpia luontohelmiä. Keväällä 2016 oli jo hyvin lähellä, että uhanalainen valkoselkätikka olisi pesinyt Kiramosaarella. Alueella tuolloin talvehtineet naaras- ja koirasvalkoselkätikka rumuttivat Kiramosaaren ja sen Hietasaaren vastapuolen rantapuissa. Naarastikan yöpymiskolo oli Kiramossa. Tuolloin paikalla ollut koiras oli kuitenkin vielä nuori, todennäköisesti edellisenä syksynä Suomeen kaakosta vaeltanut yksilö eikä pesinnästä tullut mitään. Pitkän valkoselkätikköjen seurantakokemuksen pohjalta PPLY pitää Kiramosaarta yhtenä todennäköisimmistä paikoista, missä valkoselkätikka saattaa vielä tulevaisuudessa pesiä. Ensisijaisesti PPLY esittää, että Kiramosaaren reitistä luovutaan kokonaan. Toissijaisesti, mikäli reitti jostain syystä katsotaan aiheelliseksi rakentaa, tulisi siitä tehdä niin pienimuotoinen kuin mahdollista. Reitin rakentaminen ei saisi ainakaan tarkoittaa puuston raivaamista ja niin kutsuttua näkymien avaamista. Lintujen pesimäaikana 1.5.–15.7. mahdollinen reitti tulisi joko sulkea kokonaan tai vähintään kieltää koirien vienti saarelle ja näkyvästi ohjeistaa ihmisiä olemaan poikkeamatta polulta. Kiramosaari kuuluu Natura 2000 -verkostoon. Tämän tulee määrittellä alueen kehittäminen, jossa paras vaihtoehto on sen kehittämättä jättäminen tai korkeintaan alueella tapahtuva lahoppuueliöstön elinoloja parantava luonnonhoito (kuusetumisen ehkäiseminen).

PPLY kummeksuu ajatusta Rommakonselän suistokaupunginosasta jo siitäkin lähtökohdasta, että Nuottasaaren paperitehtaan aiheuttama melu ja muu häiriö alueella on merkittävä. Mikäli tehdas säilyy paikoillaan, on vaikea nähdä, että alueesta voitaisiin edes teoriassa saada houkuttelevaa asuinpaikkaa. Esimerkiksi Hevossaarella on vaikea kuulla lintujen laulua tehtaan melun ylitse. Toiseksi Rommakonselän täyttämällä olisi niin suuria negatiivisia luontovaikutuksia, ettei ajatus suistokaupunginosasta kuulosta toteuttamiskelpoiselta. Jo yksin luontodirektiivin liitteeseen IV sisältyvän lietetataren esiintyminen alueella estänee suunnitelmien etenemisen. Rommakonselälle pikku hiljaa merestä nousevien saarien osalta PPLY esittää, että niiden annetaan jäädä luonnon turvapaikoiksi. Saaria olisi ehkä mahdollista niittää ja näin lisätä niiden merkitystä rantalinnustolle. Rommakonselästä voi muodostua hyvinkin merkittävä lintupaikka keskelle kaupunkia. Sonnisaari-Virransaaren suunniteltu näköalatasanne tukisi alueen linnuston tarkkailua. PPLY osallistuu mielellään tarkkailupaikan suunnitteluun ja mahdolliseen Rommakonselän luonnonhoitoon.

PPLY suosittaa, että yhdistystä konsultoidaan kaikissa aluetta koskevissa suunnitelmissa ja etenkin luontokartoitusten suunnittelussa. Pohjois-Pohjanmaan paras lintutietämys löytyy yhdistyksestä, johon kuuluvat käytännössä kaikki maakunnan lintututkijat ja -kartoittajat. Riittäväällä tietopohjalla ja suunnittelulla voidaan välttää kestävämmien suunnitelmien laatiminen heti ensivaiheessa.

Esa Hohtola
Puheenjohtaja

Ari-Pekka Auvinen
Suojelutoimikunnan puheenjohtaja